

bookia

17 December 2016

Η Τέσυ Μπαΐλα μιλάει στη Μάγδα Παπαδημητρίου

Τη γραφή της Τέσου Μπαίλα τη γνώρισα στο πρώτο της βιβλίο. Ταξίδεψα μαζί της, ονειρεύτηκα, πήρα τα μηνύματα της και τα έκανα πράξη. Βρέθηκα στην Αθήνα για ένα ταξίδι εξπρές και την αντάμωσα. Μιλήσαμε για όλα για λογαριασμό του Bookia και καταθέτω τη συζήτησή μας για να τη γνωρίσει το αναγνωστικό κοινό.

Ευχαριστώ κυρία Τέσου Μπαίλα για τη συνέντευξη που παραχωρείτε στο Bookia. Σας παρακολουθώ από το πρώτο βιβλίο σας το «Πορτρέτο της Σιωπής» και ειλικρινά δεν μπορώ να ξεχωρίσω ποιο μου αρέσει περισσότερο. Όλα τα θυμάμαι με την ίδια αγάπη. Μιλήστε μας για τη συγγραφική σας πορεία...

Σας ευχαριστώ πολύ κι εγώ. Όπως είπατε το πρώτο μου βιβλίο «Το πορτρέτο της σιωπής» κυκλοφορεί ξανά από τις εκδ. Έναστρον, είναι αυτό όμως με το οποίο εμφανίστηκα στο χώρο το 2009. Είναι ένα βιβλίο που μιλάει για τη φυγή ενός ανθρώπου με σκοπό την προσωπική του αυτοδιάθεση και την πορεία προς την αυτογνωσία. Ο βασικός του χαρακτήρας είναι ένας άνθρωπος που επιλέγει να ταυτίζει τη μοναχικότητά του με τη μουσική και την ανεξαρτησία του με τη θάλασσα κι ορίζει τα δύο αυτά στοιχεία ως το προσωπικό του όριο ελευθερίας, το οποίο διεκδικεί με πάθος. Η ζωή δεν θα του το επιτρέψει και μια σειρά ανατροπών θα τον οδηγήσει σταδιακά να ανακαλύψει αλήθειες της ζωής του που αγνοούσε.

Το δεύτερο βιβλίο μου κυκλοφόρησε το 2011 από τις [εκδόσεις Δοκιμάκης](#) και ονομάζεται: [Το παραμύθι της βροχής](#). Η ιδέα να ασχοληθώ με την ιστορία αυτή, δημιουργήθηκε όταν πριν από μερικά χρόνια επιστρέφοντας από το Τόκιο και με έντονο το ενδιαφέρον μου γι' αυτή τη χώρα, άρχιζα να διαβάζω συστηματικά οτιδήποτε σχετιζόταν με την Ιαπωνία. Είδα λοιπόν ότι ενώ όλοι μας όταν φέρνουμε στο νου τη χώρα αυτή συνειρμικά προσανατολιζόμαστε στην εξωτική της πλευρά με τις γκέισες, τα χάρτινα φανάρια και τις πολύχρωμες βεντάλιες ή την τεχνοκρατική της ανάπτυξη, στην πραγματικότητα πρόκειται για έναν πολύ γοητευτικό και ιδιαίτερο πολιτισμό, ο οποίος κατά την εξελικτική του πορεία μέσα στους αιώνες έχει αναπτύξει κοινά χαρακτηριστικά με εκείνα που ανέπτυξε ο ελληνικός πολιτισμός κι αυτή η διαπίστωση ήταν πολύ ενδιαφέρουσα και στάθηκε η αφορμή για να γραφτεί αυτό το βιβλίο.

Το τρίτο μου βιβλίο [Το μουσικό ήταν η ζάχαρη](#) έγινε η αιτία να εγκαινιαστεί η συνεργασία μου με τις [εκδόσεις Ψυχογιός](#) το 2013. Πρόκειται για ένα ιστορικοκοινωνικό μυθιστόρημα, χωρισμένο σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος παρακολουθούμε την Κατίνα την εποχή του μεσοπολέμου, όταν παιδί ακόμη βρίσκεται στην Κρήτη έως και το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Μέσα από βεντέτες, ήθη και έθιμα της εποχής, συναισθήματα και ιστορικές αναφορές το βιβλίο γίνεται η αφορμή να καταγραφεί η Ιστορία του τόπου και να φωτιστεί η ζωή και η νοοτροπία των κατοίκων ενός πολύ μικρού ορεινού χωριού της Κρήτης. Έτσι από το 1895 και την Κρητική Πολιτεία περνάμε στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στη μάχη της Κρήτης, στο Μάλεμε, στα γεγονότα που σημάδεψαν κυριολεκτικά την καταστροφή της Κανδάνου από τους Γερμανούς, στη φρίκη που οδήγησε ανθρώπους στα στρατόπεδα συγκέντρωσης και στην απελευθέρωση. Το δεύτερο μέρος του βιβλίου βρίσκει την Κατίνα στον Πειραιά του 1950, στις προσφυγικές κατοικίες της Δραπετσώνας, με τους τεκέδες και τους σαλεπιτζήδες, τη φτώχεια και τους ρεμπέτες, τους πρόσφυγες και την προσπάθεια ανασύνθεσης της κοινωνίας μετά τον εμφύλιο. Η ιστορία οριοθετείται από το γάμο και τη μεγάλη

αγάπη της Κατίνας με τον Θέμελη, έναν αντιφατικό άνθρωπο που κυριολεκτικά καταδίκασε την Κατίνα στον ισόβιο εγκλεισμό της σε έναν μάλλον πνιγηρό γάμο και αναδεικνύει τις νοοτροπίες που σημάδεψαν τη ζωή των γυναικών τον εικοστό αιώνα.

Ακολούθησε το «[Ουίσκι μπλε](#)» το 2014 από τις εκδ. **Ψυχογιός**. Πρόκειται για μια μυθιστορηματική οπτική στον αγώνα του Έλληνα του 20ου αιώνα για επιβίωση, στη σχέση του Έλληνα με τη ναυτοσύνη και τη μετανάστευση και εν τέλει με την ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο, ένα ταξίδι στις αχαρτογράφητες πτυχές της ελληνικής ψυχής η οποία ζυμώθηκε με τη θάλασσα από την αρχαιότητα. Ο Μιχάλης, ο κεντρικός ήρωας είναι το σύμβολο του ανθρώπου ο οποίος μάχεται για να βελτιώσει τις συνθήκες της ζωής του σε πολύ σκληρά χρόνια. Ουσιαστικά δεν πρόκειται για την εξιστόρηση της ζωής όμως, δεν είναι το οδοιπορικό μιας περιπλάνησης μέσα στον εικοστό αιώνα αλλά είναι μια ματιά στους Έλληνες που έφυγαν, γύρισαν ή χάθηκαν, ταξίδεψαν, πόνεσαν, ερωτεύτηκαν και αναγνώρισαν τον εαυτό τους μέσα σε πολύ δύσκολα μονοπάτια ζωής.

Και το 2016 κυκλοφόρησαν οι «[Άγριες θάλασσες](#)» επίσης από τις εκδόσεις **Ψυχογιός**. Πρόκειται για μια μυθιστορηματική μαρτυρία για την πορεία ενός ανθρώπου του καπετάνιου **Μιλτιάδη Χούμα** και τη δράση του κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, την παραγμένη εκείνη εποχή που την Ιστορία την έγραφαν απλοί, καθημερινοί άνθρωποι, μέσα από παράτολμες πράξεις και μυστικές, αντιστασιακές οργανώσεις. Μέσα στη δίνη του πολέμου, ο [Μιλτιάδης Χούμας](#) διέθεσε το καίκι του, την *Ευαγγελίστρια*, και όργωσε τις ελληνικές θάλασσες προκειμένου να βοηθήσει στη διαφυγή Άγγλων και Ελλήνων αγωνιστών, όταν, μετά τη Μάχη της Κρήτης τον Μάιο του 1941, πολλοί Έλληνες και Σύμμαχοι, αποκλεισμένοι στην κατεχόμενη Ελλάδα, προσπάθησαν να διαφύγουν με κάθε μέσο στη Μέση Ανατολή, για τη συνέχιση του αγώνα. Είναι ένα βιβλίο στηριγμένο σε μια ογκώδη βιβλιογραφία και στο προσωπικό αρχείο του Μιλτιάδη Χούμα, το οποίο μου παραχωρήθηκε από την οικογένειά του και θα είμαι πάντα περήφανη που καταπιάστηκα με αυτό το θέμα.

Είστε και πολύ καλή φωτογράφος. Υπάρχει αλληλεπίδραση των δυο τεχνών στα βιβλία σας;

Σας ευχαριστώ πολύ για τα καλά σας λόγια. Κάθε μορφή τέχνης έτσι και η φωτογραφία είναι τρόπος να καταγράψει κανείς όλα όσα κινούν την ευαισθησία του και ταυτόχρονα να εκλεπτύνει την αισθητική του. Με τα φωτογραφία οι στιγμές αποτυπώνονται για να σηματοδοτήσουν ταυτόχρονα την παντοτινή τους ανυπαρξία και οι λέξεις καταγράφονται, για να σηματοδοτήσουν ένα ανύπαρκτο αφηγηματικό σύμπαν. Έτσι λοιπόν, έχω την αίσθηση πως διαβάζοντας έμαθα να παρατηρώ καλύτερα όλα όσα εξελίσσονται γύρω μου και παρατηρώντας μπόρεσα να εκφράσω, ως ένα βαθμό τις ευαισθησίες μου. Οι τέχνες πάντα λειτουργούν παράλληλα και αλληλοεπιδρούν.

Γράφετε στο βιβλίο σας μέσω Μιλτιάδη Χούμα «Μη φοβάστε, ας είμαστε μια κουκίδα. Θα τα βγάλουμε πέρα. Τουλάχιστον θα προσπαθήσουμε κάτι να κάνουμε. Δεν θα μείνουμε με σταυρωμένα χέρια. Ακόμη κι αν τίποτε δεν καταφέρουμε, θα έρθει μια μέρα που θα λέμε στα παιδιά μας πώς εμείς τουλάχιστον προσπαθήσαμε. Είδαμε στο βάθος του ορίζοντα την ελπίδα και την αρπάξαμε». Ο αναγνώστης παίρνει δύναμη και ελπίδα από αυτή τη φράση στις δύσκολες εποχές που ζούμε. Πιστεύετε ότι είναι «καθήκον» του συγγραφέα να δίνει την ελπίδα στον αναγνώστη; Να δώσει τη σανίδα που θα το βγάλει από το θαλασσοδαρμένο πέλαγος;

Χαίρομαι που σταθήκατε σ' αυτή τη φράση. Ξέρετε, σε όλη τη διάρκεια της συγγραφής αυτού του βιβλίου καταλάβαινα πόσα κοινά έχει η σημερινή εποχή με εκείνη που περιέγραφα. Στην πορεία, λοιπόν, αποφάσισα ότι οι «Άγριες θάλασσες» θα μπορούσαν να δείξουν, μέσα από τη ζωή ενός απλού ανθρώπου, ότι στις τραγικές αντιξοότητες που βιώνουμε σήμερα θα μπορούσαμε να ελπίζουμε για κάτι καλύτερο. Να γίνει η προσωπική ιστορία του Μιλτιάδη Χούμα ένας τρόπος να αισθανθούμε ότι οι καταστάσεις αλλάζουν όταν τις πάρουμε στα χέρια μας. Και είδα πως πολλοί αναγνώστες είχαν ανάγκη να το νιώσουν αυτό, είχαν ανάγκη να κρατηθούν από ηρωικά πρότυπα, γι' αυτό το λόγο αγάπησαν και το βιβλίο. Ναι, λοιπόν, νομίζω ότι αξίζει κανείς να νιώσει ότι υπάρχει ακόμα ελπίδα και χαίρομαι που την επισημάνετε στις «Άγριες θάλασσες».

Αξιοπρέπεια, λεβεντιά, δύναμη ψυχής χωρίς να ζητά περγαμηνές. Σε μια χώρα που οι νεοέλληνες ζητούν το εύκολο κέρδος και την επιβίωση, πώς φαντάζει ο Χούμας στα μάτια του;

Ο Μιλτιάδης Χούμας υπήρξε ένας απλός νησιώτης, ένας καθημερινός ήρωας από εκείνους που τελικά γράφουν την Ιστορία. Επέλεξε να μείνει στην αφάνεια, όταν τελείωσε ο πόλεμος, και δεν εξαργύρωσε ποτέ την τεράστια προσφορά του. Ένας άνθρωπος που, όταν η ζωή τον έφερε μπροστά σε ιστορικά αδιέξοδα, εκείνος δε δίστασε να πάρει τις αποφάσεις του και να ριχτεί στον αγώνα ενάντια στις Δυνάμεις του Άξονα, αφήφώντας το προσωπικό κόστος. Αυτό που θα είχε αξία λοιπόν για τον σημερινό Έλληνα είναι να γνωρίσει την ιστορία του και μέσω αυτής να αναλογιστεί τις δικές του ευθύνες και να αναθεωρήσει, ίσως, τις δικές του επιλογές απέναντι στις τραγικές κοινωνικές αγριότητες που ζούμε σήμερα. Ελπίζω το βιβλίο να στρέφει τη ματιά του αναγνώστη προς αυτή την κατεύθυνση.

Πόσο κράτησε όλη η έρευνα και πού ψάξατε για να έρθει στην επιφάνεια ο Μιλτιάδης Χούμας;

Περίπου δύο χρόνια. Όμως στην πραγματικότητα το βιβλίο αυτό γράφτηκε μετά από μια έρευνα 27 χρόνων, την οποία έκανε η οικογένεια του Μιλτιάδη Χούμα για να αναδείξει όχι μόνο την ιστορία του Μιλτιάδη αλλά μια σελίδα της ελληνικής ναυτικής αντίστασης, που δεν έχει γραφτεί σε κανένα ιστορικό βιβλίο. Είχα λοιπόν την τιμή να μου παραχωρηθεί το προσωπικό αρχείο της οικογένειας Χούμα από το μικρότερο γιο του Μιλτιάδη, τον Γιάννη, και να έχω δίπλα μου ολόκληρη την οικογένειά του σε όλη τη διάρκεια της συγγραφής αυτού του βιβλίου.

Διαβάζοντας το ο αναγνώστης παλεύει με τη συνείδηση του. Ίσως νιώθει “μικρός” μπροστά στη λεβεντιά του Μιλτιάδη Χούμα που έβαλε το καΐκι του και τον ίδιο του τον εαυτό για την υπηρεσία της πατρίδας θέτοντας το ερώτημα έμμεσα: «Τι έκανα εγώ για τη πατρίδα;» Αυτό θέλατε να πετύχατε με αυτό το βιβλίο; Να σκουντήσετε και να αφυπνίσετε τον αναγνώστη;

Ενδόμυχα ίσως ναι. Ξεκίνησα έχοντας κατά νου να βγάλω στο φως μια Ιστορία χαμένη στη λήθη που άξιζε να παραμείνει ζωντανή στη μνήμη των ανθρώπων που θα τη γνώριζαν και στην πορεία είδα ότι το κείμενο έπαιρνε μια άλλη τροπή σιγά σιγά. Άξαφνα ο Μιλτιάδης έβρισκε ένα νέο ρόλο στη σημερινή εποχή. Φώτιζε τις συνειδήσεις και γινόταν ξανά δρομοδείκτης σε μια πορεία αξιοπρέπειας, καλώντας όλους εμάς να αντικρίσουμε τις ευθύνες μας απέναντι στο παρελθόν και το μέλλον αυτής της χώρας και να αναζητήσουμε τον τρόπο με τον οποίο θα σηκώσουμε ξανά το κεφάλι ενάντια σε όλα όσα υποβάθμισαν τραγικά τη ζωή μας.

Η προσφυγιά είναι ένα άλλο σοβαρό και επίκαιρο θέμα που θίγεται μέσα από τις σελίδες του. Μετά από όλα αυτά που πέρασε ο ελληνικός λαός επιτρέπεται να φέρεται με καχυποψία και άρνηση σ' αυτούς τους ανθρώπους;

Η χώρα μας έχει γνωρίσει πολύ καλά τι θα πει καταστροφή, πόνος, ξεριζωμός, προσφυγιά, ματωμένες θάλασσες και χαμένη πατρίδα. Οι Έλληνες έχουν προσφύγει παλαιότερα σε ξένη γη για να επιβιώσουν και έχουν καλωσορίσει και στο παρελθόν ανθρώπους πολύ αξιόλογους, που έφτασαν στον τόπο μας, ως πρόσφυγες, και πολλοί από αυτούς προσδιόρισαν τον ελληνικό πολιτισμό και την εξελικτική του πορεία μέσα στον εικοστό αιώνα. Τα παραδείγματα είναι πάρα πολλά. Όταν λοιπόν έχει δακρύσει η ψυχή ενός λαού δε του επιτρέπεται να μη σκουπίσει τα δάκρυα ενός άλλου.

Εκτός όμως από τη συγγραφή βιβλίων και τη φωτογραφία γράφετε στο λογοτεχνικό περιοδικό «Κλεψύδρα» των εκδόσεων Έναστρον. Ενώ υπάρχει κρίση σ' αυτά τα λογοτεχνικά περιοδικά εσείς αγωνίζεστε να δώσετε ότι ομορφότερο στο αναγνωστικό κοινό Μιλήστε μας γι αυτή τη προσπάθεια που γίνεται.

Η «Κλεψύδρα» είναι ένα έντυπο περιοδικό τέχνης και πολιτισμού. Από το 2011 κυκλοφορεί δύο φορές το χρόνο, από τις εκδ. Έναστρον με κείμενα γραμμένα από εκλεκτούς συνεργάτες και έχει γνωρίσει μια ευρεία αναγνωστική αποδοχή, που έγινε η αφορμή για να θεσπιστούν τα Βραβεία Πεζογραφίας και Νέου Λογοτέχνη και να απονέμονται ετησίως από το περιοδικό. Το περιοδικό απαιτεί όμως όλο το χρόνο μια συλλογική προσπάθεια από τους ανθρώπους που λειτουργούν στον πυρήνα του και είναι πράγματι σημαντικό πως σε τόσο δύσκολες οικονομικές περιόδους υπάρχουν εκδότες που επιμένουν στην έντυπη έκδοση. Η «Κλεψύδρα» είναι για όλους εμάς που προσφέρουμε στη δημιουργία της ένα αντικείμενο μεγάλης αγάπης και συλλογικής προσπάθειας και είμαστε περήφανοι για κάθε τεύχος που έχει έως τώρα κυκλοφορήσει.

Κρίση, βιβλίο... Κάθε μέρα βλέπουμε περισσότερα βιβλία στις προθήκες των βιβλιοπωλείων. Το αναγνωστικό κοινό παραμένει το ίδιο και μπορεί κάθε μέρα να λιγοστεύει. Η άρση της ενιαίας τιμής το βοηθά το βιβλίο ή το ισοπεδώνει;

Μα είναι διεθνώς γνωστό πως η κατάργηση της ενιαίας τιμής του βιβλίου μόνο κακό έχει κάνει, όπου επιβλήθηκε. Αν εξακολουθήσει το μέτρο αυτό είναι βέβαιο ότι θα οδηγηθούμε στο κλείσιμο περισσότερων ακόμα μικρών βιβλιοπωλείων και σε μεγάλο περιορισμό των ποιοτικών βιβλίων. Η κατάργηση της ενιαίας τιμής ήταν ένα γερό χτύπημα σε μια ήδη προβληματική αγορά και σταδιακά οδηγεί στην πλήρη απορρύθμιση της.

Η ευθύνη απέναντι στην ιστορία είναι για τον καθένα ξεχωριστή. Κι όπως έγραψε ο Μιλτιάδης Χούμας: «Αυτή είναι η δική μου η ευθύνη. Από κει και ύστερα κουμάντο θα κάνει η ιστορία!» Κλείνοντας τη συνέντευξη και σας ευχαριστώ γι αυτήν, τι σκεφτήκατε όταν γράψατε ΤΕΛΟΣ στις «Άγριες Θάλασσες» και αν αρχίσατε να ετοιμάζετε το επόμενο βιβλίο σας.

Ολοκληρώνοντας τις «Άγριες θάλασσες» ένιωσα μια μεγάλη συγκίνηση, όχι μόνο επειδή είχα καταφέρει να καταγράψω ένα κομμάτι ιστορικής μνήμης που θα χανόταν και να το μεταφέρω μυθιστορηματικά, αλλά και επειδή ένιωθα έναν σπαρακτικό αποχωρισμό από έναν ήρωα που ήξερα ότι με είχε σημαδέψει πια

για πάντα. Και μόνο μετά από καιρό άρχισα πια να προχωρώ, διακριτικά και σιγά, στα επόμενα βήματα.

Σας ευχαριστώ πολύ κι εγώ.

Καλοτάξιδο να είναι το βιβλίο σου «Άγριες θάλασσες» και θα περιμένουμε το νέο σου με την ίδια αγάπη και αγωνία..